

ΕΤΣΙΣΤΕ
ΤΟ ΛΕΓΑ
ΠΑΝΤΑ...

ΜΥΛΟ ΠΡΕΠΕΙ
ΝΑ ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΙΣ
ΟΧΙ ΚΗΡΑΤΣΑ!

ΝΑΙ,
ΟΝΣΕ...

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ
Η ΜΑΜΑ ΣΟΥ ΟΤΑΝ
ΣΕ ΦΩΝΑΖΟΥΝ
ΔΟΛΟΦΟΝΟ;

ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΝΑΙ,
ΟΝΣΕ ΗΕΤΩΝ ΚΑΙ
ΡΟ ΣΥΝΘΙΣΕΙ
ΚΑΝΕΙΣ!

**ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΡΑΒΕΛ
ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ:
ΚΑΤΙ ΝΕΟ
ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ**
του Γ. Θαλάσση

Τα γεγονότα της 18ης Νοέμβρη θα πρέπει κατά τη γνώμη μου να ενταχθούν στο πλαίσιο της αντιπαράθεσης εξουσίας — “χώρου”(1) που ξεκίνησε με το Κάραβελ και έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό της την ανοικτή σύγκρουση αντάρτικου τύπου (2). Δηλαδή, στο Κάραβελ έχουμε για πρώτη φορά μετά το 1980 ανάληψη επιθετικής ενέργειας από πλευράς κύρια των αναρχικών — αυτόνομων (αλλά και κάποιας μερίδας των εκσυγχρονισμένων αριστεριστών) που αποφασίζουν να χτυπήσουν στο μαζικό επίπεδο μιάς διαδήλωσης τον φασίστα Λεπέν σαν σύμβολο της καθημερινής φασιστικοποίησης της κοινωνίας. Η επίθεση αυτή θα πρέπει παράλληλα να θεωρηθεί και σαν απάντηση στην κατασταλτική επίθεση του Κράτους στο χώρο των Εξαρχείων(3) που ξεκίνησε με την επιχείρηση “Αρετή” τον Σεπτέμβρη του '84 και συνεχιζόταν με αυξομειούμενη ένταση μέχρι τις μέρες του Κάραβελ (Δεκέμβρης '84). Το δεύτερο κομβικό σημείο όλης αυτής της διαδικασίας βίαιης αντιπαράθεσης στο πεζοδρόμιο είναι βέβαια η κατάληψη του Χημείου τον Μάη του '85, που είχε σαν αφορμή πάλι μια σειρά επιθέσεων της αστυνομίας κύρια στα Εξάρχεια, και το τρίτο τα γεγονότα της 18ης Νοέμβρη (και των πρώτων ωρών της 19ης) που ξεκίνησαν μετά τη δολοφονία του σύντροφου Καλιτέζα από το γουρούνι Μελίστα.

Τα τρία αυτά επεισόδια παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες, γεγονός που μας επιτρέπει να τα εντάξουμε σε ένα κοινό πλαίσιο ανάλυσης που η φύση του θα μας απασχολήσει παρακάτω. Οι διαφορές βρίσκονται περισσότερο στα μυαλά των πρωταγωνιστών παρά στις πράξεις τους, που αποτελούν βέβαια σε τελική ανάλυση το καλύτερο κριτήριο για την ανίχνευση της πραγματικότητας και των προοπτικών της.

Έτσι, στην αρχή θα ήθελα να παραθέσω ορισμένες ομοιότητες που πιστεύω πως αποτελούν και τα θετικά σημεία της όλης ιστορίας.

1

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μέσα σε τόσο λίγο χρόνο (ούτε ένα ημερολογιακό έτος καλά-καλά), είχαμε τόσες έντονες ανταπαντήσεις στην επίθεση της εξουσίας και μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις ο χώρος ήταν που περνούσε ανοικτά στην επίθεση. Αυτές οι ανταπαντήσεις υπήρξαν τόσο σε επίπεδο βίαιης σύγκρουσης όσο και πολιτικής πίεσης. Όσον αφορά τις συγκρούσεις στο δρόμο, ενώ παλιότερα ο κόσμος υποχωρούσε άτακτα στην πρώτη συνδυασμένη επίθεση των ΜΑΤ, τώρα όχι μόνο αναχαίτιζε επανειλημμένα τον αστυνομικό όχλο, αλλά κατέλαβε το Χημείο και το κράτησε (Μάης '85), εφάρμοσε τακτικές αντάρτικου πόλης (οδοφράγματα, φωτιές, επιθέσεις σε πυροσβεστικές αντλίες, Πολυτεχνείο '85) και γε-

νικά κατέρριψε το μύθο της παντοδυναμίας των μπάτσων, αποδεικνύοντας πως μια στοιχειώδης οργάνωση (κύρια αμυντικός εξοπλισμός και τακτική) αλλά προπαντός η οργή, μπορούν όσον αφορά το επίπεδο φυσικά μιάς μικρής σύγκρουσης στο δρόμο να είναι τα πιο αποτελεσματικά μέσα δράσης. Παιρνώντας τώρα στην πολιτική πίεση θα πρέπει να σταθώ στις εντυπωσιακές διαδηλώσεις μετά το Κάραβελ και το Χημείο και το γενικότερο συντονισμό του αγώνα για την απελευθέρωση των κρατουμένων που είχαν σαν αποτέλεσμα την υποχώρηση της εξουσίας τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα.

2

Αν εξαιρέσουμε την πορεία του Κάραβελ, στις άλλες δύο περιπτώσεις ήταν εντυπωσιακή η παρουσία του κόσμου(4) γύρω από το επίκεντρο των συγκρούσεων, κόσμου με φανερό διάθεση υποστήριξης. Συγκεκριμένα στο Χημείο μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες, παρά τις αστυνομικές απαγορεύσεις και επιθέσεις, υπήρχαν άνθρωποι που συμπαραστέκονταν στους καταληψίες ουσιαστικά, επέτρεπαν την επαφή τους με τον έξω κόσμο, τους βοηθούσαν ηθικά και υλικά, ενώ βέβαια δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως τα πιο προωθημένα κομμάτια αυτού του κόσμου συγκρούστηκαν επανειλημμένα σε οδομαχίες με μπάτσους και φασίστες. Έπειτα στο Πολυτεχνείο ήταν εντυπωσιακή η συγκέντρωση του κόσμου, τόσο στο κατειλημμένο κτίριο όσο κι έξω, εκεί που γίνονταν οι συγκρούσεις(5). Βέβαια το μεγαλύτερο μέρος αυτού του κόσμου δεν πήρε μέρος στις συγκρούσεις, αλλά και μόνο η ύπαρξή του έδινε θάρρος και κάποια ασφάλεια στους μαχητές της πρώτης γραμμής.

3

Οι άνθρωποι που κατεβαίνουν στους δρόμους για να διαδηλώσουν και να συγκρουστούν, όταν αυτό είναι πια αναγκαίο, γίνονται ολοένα και περισσότερο ανώνυμοι. Τι θέλω να πω μ' αυτό; Ότι όπως έδειξαν και τα πρόσφατα γεγονότα έχει αρχίσει να ριζοσπαστικοποιείται ένα μεγάλο μέρος της νεολαίας που τελικά μαζί με κείνους που κράτησαν τις πρώτες μέρες αποτελούν ένα σύνολο που δύσκολα αντιμετωπίζεται εξαιτίας αυτής της αναβάθμισης ποιότητας της κοινωνικής τους σύνθεσης. Δηλαδή παύουν σιγά-σιγά οι συγκρούσεις να αποτελούν προνόμιο των επαγγελματιών επαναστατών του χώρου(6) και γίνονται πεδίο έκφρασης και εξέγερσης πολλών καταπιεσμένων ανθρώπων της εξουσιαστικής μας κοινωνίας. Ειδικά στο Πολυτεχνείο πιστεύω ακράδαντα πως οι σύντροφοι μπροστά στα οδοφράγματα δεν ήταν ούτε αναρχικοί ούτε αριστεριστές, ούτε κάποια άλλη πολιτική κατηγορία, αλλά απλά εξεγερμένοι εκμεταλλεζόμενοι άνθρωποι, και εκεί προσωπικά πιστεύω πως βρίσκεται η αξία της μέρας εκείνης.

Αν και μίλησα προηγουμένως, θα ήθελα να σταθώ ειδικώτερα στις πολυπληθείς διαδηλώσεις που ακολούθησαν τα γεγονότα του Κάραβελ και του Χημείου, και αυτό γιατί παρόλο που όλοι ξέρουμε την κακή κατάσταση του κινήματος σήμερα, αυτές ήταν από τις πολυπληθέστερες της μεταπολίτευσης, ειδικά σ'ότι αφορά αυτό τον χώρο⁽⁷⁾, και απέδειξαν πως υπάρχει ακόμα μια μεγάλη μερίδα κόσμου που παραμένει ευαισθητοποιημένη και πρέπει να αποτελέσει τη μαγιά για την αναζωπύρωση των κοινωνικών αγώνων στην Ελλάδα. Το σύνθημα "δεν θα πεθάνουμε κουφάλα νεκροθάφτη" απεδείχθη ολοζώντανο. Αν όμως αυτές οι παραπάνω ομοιότητες αποτελούν τελικά τα θετικά στοιχεία του ζητήματος, υπάρχουν και ορισμένες άλλες που αποτελούν τα αρνητικά. Ας τις δούμε αναλυτικά.

Α). Υπάρχει διαδεδομένη η άποψη πως το παιχνίδι κύρια παίζεται σε συγκρουσιακό-στρατιωτικό επίπεδο και γι' αυτό το λόγο υπάρχει αυτή η επιθετική διάθεση (κύρια των αναρχικών) που εκδηλώθηκε και στις τρεις περιπτώσεις. Θα θέλαμε να σταθούμε ειδικώτερα στο Χημείο και το Πολυτεχνείο, γιατί στο Κάραβελ έτσι κι αλλιώς η πορεία θα κατέληγε σε σύγκρουση, αφού όταν έχεις απέναντί σου τους οπλισμένους φασίστες το μόνο που τους αξίζει είναι το σώμα και όχι το πέταγμα βαμμένων αυγών ή τα πλακάτ διαμαρτυρίας για την παρουσία τους. Όμως τόσο τον Μάη όσο και πρόσφατα προυπήρξαν κάποια γεγονότα που αποδεικνύουν την ύπαρξη της λογικής που αναφέραμε πιο πάνω.

Πρώτα λοιπόν στο Χημείο. Μετά τα γεγονότα του Κάραβελ, τις εκτεταμένες συλλήψεις κλπ., η αστυνομία ήταν επί καθημερινής βάσεως στα Εξάρχεια, όπου τρομοκρατούσε τον κόσμο και προέβαινε σε συλλήψεις. Το αποκορύφωμα ήταν την Παρασκευή, πριν την γιορτή των χριστιανών, το Πάσχα, όπου πραγματικά τα Εξάρχεια μπήκαν κάτω από τον στρατιωτικό έλεγχο των ΜΑΤ και ΜΕΑ. Ακολούθησε η εξαγγελία της πορείας ενάντια στην καταστολή, όπου ο Χοχτούλας προειδοποιεί πως θα ισοπεδώσει τους διαδηλωτές, η αστυνομία επιτίθεται, συγκρούσεις και τελικά η κατάληψη του Χημείου. Όμως μέχρι εδώ υπάρχει η μία όψη του προβλήματος, αυτή της καταστολής του Κράτους. Από την άλλη πλευρά όμως υπάρχει η επιθετική τακτική μίας μερίδας του αναρχικού χώρου⁽⁸⁾, που σε μια σειρά επιθέσεων ενάντια στους μπάτσους που στάθμευαν στα Εξάρχεια, εκδήλωνε αυτό που ονομάζαμε στρατιωτική αντιπαράθεση, αφού η βία αυτή δεν ήταν μαζικού χαρακτήρα αλλά επιλογή μίας χούφτας ανθρώπων. Έτσι, οι σύντροφοι αυτοί, όπως και όλοι όσοι ηθικά και ιδεολογικά τους στήριζαν, έπεφταν στην παγίδα του Κράτους και της κυρίαρχης ιδεολογίας του με δύο αποτελέσματα τελικά: α) να πιστεύουν πως το να χτυπήσεις μια κλούβα είναι το παν (ή περίπου το παν) αγνοώντας πως σήμερα σε επίπεδο στρατιωτικής αντι-

Όσο θα διατηρούμε τη διχοτομία ανάμεσα στον αγώνα στο ταξικό επίπεδο και τον αγώνα στο επίπεδο της επιθυμίας, κάθε είδους αφομοίωση θα παραμένει δυνατή.

Είναι ενδεικτικό ότι μετά τον Μάη του '68 οι περισσότερες από τις επαναστατικές κινήσεις δεν κατάλαβαν τη σημασία της ρωγμής που αποκαλύφθηκε με τους φοιτητικούς αγώνες. Ξαφνικά οι φοιτητές, οι νέοι εργάτες "ξέχασαν" το σεβασμό απέναντι στη γνώση, την εξουσία των καθηγητών, των εργοδηγών, των υπεύθυνων κλπ. Ξέκοψαν από μια ορισμένη μορφή υποταγής στις αξίες του παρελθόντος και άνοιξαν καινούργιους δρόμους. Ε, λοιπόν, όλα αυτά αποδόθηκαν στον αυθορμητισμό, δηλαδή σε μια μεταβατική μορφή έκφρασης που έπρεπε να την ακολουθήσει μια "ανώτερη" φάση με τη δημιουργία συγκεντρωτικών οργανώσεων. Η επιθυμία αναδύθηκε μέσα στις μάζες, της κάναμε χώρο, περιμέναμε να ηρεμήσει, να πειθαρχήσει. Δεν καταλάβαμε, ότι ο νέος αυτός τύπος εξέγερσης θα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι όλων των οικονομικών και πολιτικών αγώνων του μέλλοντος.

Φελίξ Γκουατταρί

παράθεσης το Κράτος είναι ανίκητο, β) αγνόησαν το ότι η βία καθεαυτή δεν σημαίνει ούτε προωθεί τίποτα, είναι σίγουρα η μαμή της ιστορίας, αλλά την ιστορία δεν την γράφουν, ούτε πολύ περισσότερο την αλλάζουν, κάποιες "πρωτοπορίες" ούτε πρόσωπα, αλλά μόνο οι μάζες (που εδώ απουσίαζαν εμφανώς ⁽⁹⁾) των οποίων η βία είναι φορέας μετασχηματισμού και καταστροφής της κοινωνίας (πέρα του ότι η στρατιωτική αντιπαράθεση το μόνο που κάνει είναι να αποπροσανατολίζει την κατάσταση, αφού στοιχειώδης κοινωνική αντίθεση γίνεται μπάτσος-αναρχικός, ενώ οι φορείς αυτής της στρατιωτικής αντιπαράθεσης, άσχετα με το αν αυτοαποκαλούνται αναρχικοί επαναστάτες, είναι εκκολλαπτόμενα αφεντικά και έρποντες σταλινικοί).

Ας περάσουμε τώρα στα πρόσφατα γεγονότα. Παρά το πασιφανές γεγονός πως πορεία στο Πολυτεχνείο σημαίνει νεκροφιλία και μάλιστα σε λάθος πτώμα (σύντροφοι καλώς ή κακώς ο Νοέμβρης του '73 δεν ήταν ούτε Βαρκελώνη τον Ιούλη του '36, ούτε Μάης του '68 στο Παρίσι) μερικοί σύντροφοι αποφάσισαν να την κάνουν και μάλιστα σαν ουρά των γραφειοκρατών. Παραπέρα, με αφορμή την παρουσία μπάτσων στα Εξάρχεια (και ενώ η ατμόσφαιρα είναι ήδη τεταμένη λόγω κάποιων μικροπεισοδίων τόσο στην πορεία όσο και την προηγούμενη μέρα μπροστά στο Πολυτεχνείο λόγω μιάς μικροφασαρίας μεταξύ αναρχικών και σταλινικών) επιτίθενται στην κλούβα όπου δολοφονείται ο σύντροφος. Για μια ακόμα φορά κάποιοι σύντροφοι έπεσαν στην παγίδα. Δυστυχώς για έναν από αυτούς παραμόνευε ο θάνατος, ενώ 36 άλλοι που κατέλαβαν το Χημείο συνελήφθησαν και τώρα τους βαραίνουν πολλές κατηγορίες.

Τα γεγονότα που ακολούθησαν τον Μάη και τον Νοέμβρη σαφώς δεν μπορούν να εξαλείψουν τις λαθεμένες επιλογές που οδήγησαν σ' αυτά. Πέρα του ότι και αυτά καθ'εαυτά περιέχουν ένα βασικό μειονέκτημα που θα δούμε αμέσως τώρα.

Β) Υπάρχει μια ανικανότητα οργάνωσης της αντίστασης πέρα από το άμεσο επίπεδο της σύγκρουσης στο δρόμο. Συγκεκριμένα ο χώρος ⁽¹⁰⁾ και ειδικότερα οι αναρχικοί δεν μπορούν να οργανώσουν τις δυνάμεις τους έτσι ώστε να παρέμβουν σε διάφορους τομείς της κοινωνίας όπως η γειτονιά, το εργοστάσιο, το σχολείο κλπ. Αδυνατούν να συγκροτήσουν βιώσιμα σχήματα με κάποια μακροπρόθεσμη προοπτική, που θα συνδυάζουν την στρατηγική επιλογή με την καθημερινή πάλη στους χώρους της εκμετάλλευσης, που θα έχουν κατονήσει πιο καλά πως η επανάσταση και η ανατροπή της παρούσας κοινωνίας δεν θα γίνει ούτε από μόνη της, ούτε ξαφνικά, αλλά μόνο μέσα από την οργανωμένη δράση του προλεταριάτου ⁽¹¹⁾. Τελικά μένουν απομονωμένοι από τις ευρύτερες μάζες που τους θεωρούν λίγο πολύ κομήτες και δεν τους εμπιστεύονται ⁽¹²⁾, ενώ από την άλλη επιτρέπουν στο Κράτος κύρια με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα όπως επίσης την αναρχική θεωρία και πράξη.

Έτσι οι συγκρούσεις δεν αποτελούν αφορμή έστω για την προπαγάνδη των ιδεών σχετικά με το τι είναι η παρούσα κοινωνία και τι θέλουμε να βάλουμε στη θέση της, αλλά αντίθετα στον πολύ κόσμο να μένει η εντύπωση, ά πάλι τα σπάσανε οι αναρχικοί.

Θα πρέπει να γίνει κατανοητό (και να εφαρμοστεί στην πράξη) πως πέρα από τη βία υπάρχουν και άλλες μέθοδοι πάλης (εξ ίσου αν όχι και περισσότερο απαραίτητες, γιατί πρέπει να στοχεύουν σε μια βία που δεν είναι εύκολα ορατή, εκείνη των κατασταλτικών μηχανισμών του Κράτους πέρα από την ωμή βία) που μόνο συνδυασμένα μπορούν να δώσουν καρπούς, που βέβαια δεν είναι άλλες από τη διάχυση των αναρχικών ιδεών στο προλεταριάτο, και την δημιουργία του κοινωνικού κινήματος που θα στραφεί ενάντια σε όλους τους τομείς αναπαραγωγής και εμπέδωσης της ελληνικής εξουσιαστικής κοινωνίας ⁽¹³⁾.

Όμως η αδυναμία οργάνωσης έχει και ένα δεύτερο αποτέλεσμα: το ότι δηλαδή πάντα στις τελευταίες φάσεις οι αναρχικοί αδυνάτησαν να αρθρώσουν το δικό τους λόγο και καπελώθηκαν από τους αριστεριστές. Τον Μάη αυτοί που κύρια υποστήριξαν την άποψη για κατάληψη της Νομικής σαν συμπαράσταση στο Χημείο ήταν οι αναρχικοί ⁽¹⁴⁾. Όμως δεν υπήρχε καμμία στοιχειώδης υποδομή (και διάθεση;) για το κράτημα της κατάληψης, με αποτέλεσμα να μείνουν μέσα τελικά κύρια οι αριστεριστές που βέβαια και αυτοί λόγω των αδυναμιών τους δεν μπόρεσαν να την κρατήσουν και την έληξαν. Σάββατο απόγευμα (ενώ είχε ξεκινήσει με την αναγγελία της και το μπλοκάρισμα της Νομικής από τα ΜΑΤ, Παρασκευή βράδυ).

Τα ίδια είχαμε και τώρα στο Πολυτεχνείο, όπου όταν οι αριστεριστές έκαναν σαφή την πρόθεσή τους να λήξει η κατάληψη (που ήταν σημειωτέον δικιά τους ιδέα), οι αναρχικοί πάλι αδυνάτησαν να την συνεχίσουν (παρά δηλαδή την αντίθετη πρόθεσή τους). Ειδικά σ' αυτή την περίπτωση πιστεύω πως είναι άδικη η επίρριψη ευθυνών στους αριστεριστές, γιατί πέρα από τα λόγια αυτό που μετράει είναι η πράξη, και εκεί οι αναρχικοί φάνηκαν δυστυχώς ανίκανοι για μια ακόμα φορά ⁽¹⁵⁾ (ή μάλλον επιβεβαίωσαν μια ιταλική παροιμία που λέει πως ανάμεσα στο θέλω και το κάνω υπάρχει η θάλασσα).

Τέλος από την έλλειψη στοιχειώδους οργάνωσης και στρατηγικής ⁽¹⁶⁾ υπάρχει και ένα τρίτο αποτέλεσμα, δηλαδή το γεγονός πως πολλές φορές τρέχουμε πίσω από τα γεγονότα και έτσι χάνουμε το κυριότερο στοιχείο υπεροχής μας έναντι του Κράτους που είναι ο αιφνιδιασμός. Όταν μέσα στη πλατεία Εξαρχείων αποφασίζεται να γίνει επίθεση σε κλούβες, όταν δεν αποσαφηνίζεται ο στόχος μιάς πορείας, όταν δεν υπάρχει μια κάποια τακτική υποχώρησης σε περίπτωση αστυνομικής επίθεσης και δικής μας αδυναμίας αντεπίθεσης, τότε πρέπει να ξέρουμε πως από τώρα το παιχνίδι είναι χαμένο.

Γ). Είναι αναμφισβήτητο γεγονός πως τόσο στην πορεία για

Ελλάδα, θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας έναν ορισμό του κινήματος που επιδιώκουμε και αναζητάμε. "Ένα κίνημα είναι η κινητοποίηση εκείνου που δρα συλλογικά, που αγωνίζεται εναντίον ενός εχθρού για την ιδιοποίηση και τον έλεγχο των εκτιμώμενων μέσων, και καθορίζεται από μια ειδική μορφή αλληλεγγύης. Η συλλογική δράση ενός κινήματος εκδηλώνεται σαν ρήξη με τα όρια του συστήματος στο οποίο η δράση τοποθετείται. Ένα κίνημα δεν περιορίζεται στο να ανακαλύπτει την ύπαρξη μιάς σύγκρουσης, αλλά κινείται έξω από τα όρια της συμβατικότητας του συστήματος στο οποίο αναφέρεται (σπάει δηλαδή τους κανόνες του παιχνιδιού, προτείνει μη διαπραγματεύσιμους στόχους, θέτει σε συζήτηση την νομιμότητα της εξουσίας κλπ). Για να έχει ταυτότητα ένα κίνημα, σαν κατηγορία ανάλυσης παρά σαν εμπειρικό φαινόμενο, πρέπει να αληθεύουν οι δύο όροι που υποδείχτηκαν. Η ύπαρξη μιάς σύγκρουσης και η ρήξη με τα όρια της συμβατικότητας του συστήματος συνιστούν τους αναγκαίους όρους που μας επιτρέπουν να μιλάμε για κοινωνικό κίνημα με στενή έννοια". (18)

Βάσει λοιπόν αυτού του ορισμού η απάντησή μου είναι αρνητική: σήμερα στην ελληνική κοινωνία δεν υπάρχει ένα κοινωνικό κίνημα με τις ανωτέρω βασικές προϋποθέσεις για να οριστεί σαν τέτοιο, γιατί βέβαια ούτε για συλλογική δράση μπορούμε να μιλάμε ούτε βέβαια για οργανωμένη αντιπαράθεση και ρήξη με τις ποικίλες συμβατικότητες του συστήματος. Όμως αμέσως μετά μπαίνει ένα ερώτημα που είναι ίσως πιο σημαντικό από το προηγούμενο και είναι αν οι διαδικασίες που εμφανίστηκαν στο Κάραβελ, στο Χημείο και το Πολυτεχνείο αποτελούν τους πρώτους σπασμούς ενός τοκετού που θα σημάνει την γέννηση αυτού του κινήματος που ορίσαμε προηγουμένως. Η ανίχνευση αυτού του ερωτήματος και μια πρώτη απάντηση αμέσως τώρα.

7

"Μια κοινωνία μηχανισμών τείνει όλο και περισσότερο να επιβάλλει ταυτότητα, δηλαδή να καθορίσει τους τρόπους και τη σημασία της δράσης των ατόμων μέσα απ'όλο και πιο φροντισμένα προτσέσα, διαφοροποιημένα, κέντρα διάχυσης συμβόλων, εικόνων και μοντέλων. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να επιτευχθεί ταυτοποίηση, να πλαστεί ταυτότητα που να λειτουργεί, που να είναι ευπροσάρμοστη, να μην μπορεί κανείς να ξεφύγει απ'αυτήν". (19)

Οι πρωταγωνιστές της ανάλυσής μας έδειξαν ξεκάθαρα και στις τρεις περιπτώσεις (ειδικά στην τελευταία της 18ης Νοέμβρη) πως αρνούνται να ταυτοποιηθούν με τον τρόπο που τους επιβάλλει η εξουσία. Δεν είναι εξαθλιωμένοι με την οικονομική σημασία της έννοιας, ούτε σπρωγμένοι στο περιθώριο από μια εκταταμένη οικονομική κρίση (συγκρίσεις με χώρες όπως η Βρετανία είναι αφελείς). Το γεγονός πως ανάμεσα στους εξεγερμένους υπάρχει ποικιλία ηλικίας και κοινωνικής

προέλευσης αποδεικνύει πως οι άνθρωποι αυτοί είναι δημιουργήματα της κοινωνικής κρίσης που περνάει η ελληνική κοινωνία, κρίση που δεν έχει να κάνει με οικονομικά μεγέθη, αλλά με την αντίθεση εκμεταλλευτών-εκμεταλλεζόμενων, καθώς οι πρώτοι προσπαθούν να βρουν τρόπους για περισσότερη και αποδοτικότερη εκμετάλλευση των δεύτερων που αντιστέκονται επίμονα. Το περιθώριο και ο εξτρεμισμός είναι ουσιαστική επιλογή αυτής της μερίδας ανθρώπων οι οποίοι αρνούνται μια εργασία που αλλοτριώνει, μια κατανάλωση που αποβλακώνει, μια ζωή που δεν βιώνεται. Αυτοί που συγκρούονται στους δρόμους και διαδηλώνουν έμπρακτα την αντίθεσή τους στα σχέδια της εξουσίας αποτελούν το πρώτο κύμα από τα πολλά της τρικυμίας που έχει ξεσπάσει στον όχι και τόσο μακρινό ορίζοντα.

"Το εύρος της ρήξης που περιέχεται στην προλεταριοποίηση δεν κατανοήθηκε μέχρι τώρα ούτε από τους πιο εξτρεμιστές επαναστάτες. Αυτή είναι πολύ ευρύτερη από όσο αυτοί πιστεύουν. Το σημαντικό δεν είναι η επιβεβαίωση της παραγνωρισμένης ταυτότητας, αλλά η υπέρβαση της διαφοράς που εμπεριέχεται στην κύρια κατάσταση των προλεταριοποιημένων. Ο εξτρεμισμός απαιτεί τον θρίαμβο μιάς ταυτότητας που η εξουσία αρνείται να αναγνωρίσει· η υπέρβαση διαλύει όλες τις ταυτότητες σε μια αντιπολίτευση την οποία η εξουσία μπορεί να αναγνωρίσει σε μορφές πολύ περιορισμένες. Ο πρώτος ζει στην αγανάκτηση, η δεύτερη στην παράβαση". (20)

Παραπέρα τα υποκείμενα της αντίθεσης τα οποία εξετάζουμε αρνούνται να εντάξουν την αντίθεσή τους αυτή στους μηχανισμούς πολιτικής μεσολάβησης που χρησιμοποιεί το σύστημα για να αφομοιώσει και να στρέφει εκεί που αυτό θέλει κάθε δυσαρέσκεια, διεκδίκηση κλπ. εναντίά του. Αρνούνται έτσι τα κόμματα, τα συνδικάτα κλπ. καθώς έχει γίνει φανερός ο ρόλος τους στην κατάπιξη κάθε επαναστατικής τάσης ή προοπτικής απέναντι στην εξουσία, το κράτος και τα αφεντικά. Αρνούνται κάθε δεσμό που η αστική κοινωνία κατάφερε να αφομοιώσει προς όφελός της έστω αν αυτός πριν από αιώνες απειλούσε την ύπαρξή της. Απ'αυτή τη συνολική άρνηση ξεπηδούν και τα δύο χαρακτηριστικά της αδυναμίας αυτής της νέας τάσης που είναι η εμμονή στη βία του οδοφράγματος, και η έλλειψη οργάνωσης για συνδυασμένη πάλη σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας. Θα πρέπει εδώ να προσθέσουμε και την κρίση που περνάει παγκόσμια το επαναστατικό κίνημα, αφού οι παλιοί -ισμοί δείχνουν οριστικά ξεπερασμένοι και η ουσιαστική προσπάθεια έχει στραφεί στην αναζήτηση μιάς νέας επαναστατικής θεωρίας και πράξης που από τη μια θα ερμηνεύει την κοινωνία των κομπιούτερς, των συμβόλων, της νέας διάρθρωσης της παραγωγικής διαδικασίας, της διευρυμένης κατανάλωσης, ενώ ταυτόχρονα από την άλλη θα φροντίζει για την ανατροπή της.

"Η αναζήτηση συμμετοχής και άμεσης δράσης είναι το τελευταίο σημαντικό χαρακτηριστικό: η άρνηση της μεσολάβη-

σης και της αντιπροσώπευσης εκφράζει με μορφή έμμεση και μη διαπραγματεύσιμη, δηλαδή "άγρια", την αντίθεση προς τον έλεγχο και προς αποφάσεις που τίθενται από μηχανισμούς. Ο αυθόρμητος και αντιαυταρχικός χαρακτήρας πολλών πρόσφατων αγώνων, μαζί με τη δυσπιστία προς την πολιτική μεσολάβηση, αποτελούν παράγοντες οργανωτικής αδυναμίας και ασυνέχειας για τα νέα κινήματα, οι οποίοι αρκετές φορές υπογραμμίστηκαν από τους κριτικούς. Μ' αυτό δεν πρέπει να εμποδίσει την ενασχόληση και κατανόηση του καινούργιου που εμφανίζεται από τα ερωτήματα και τα αιτήματα, και δεν πρέπει να χρησιμεύσει σαν πρόφραση για να αρνηθούμε τη δυναμική της σύγκρουσης". (21)

Υπάρχει μια πρόκληση λοιπόν, που απευθύνεται πρώτα και κύρια στους πρωταγωνιστές, αλλά όμως και σ' όσους προς το παρόν στέκονται λίγο παραπέρα. Αυτό το νέο που βλέπουμε να γεννιέται είναι ΜΟΝΟ δική μας υπόθεση, πράγμα που σημαίνει ότι αν εμείς δεν φροντίσουμε για την ενίσχυση και άνθησή του, αυτό που μας περιμένει είναι η εξαφάνιση στα γρανάζια της πάντοτε έτοιμης να επέμβει εξουσιαστικής κοινωνίας. Ας μην αφήσουμε την ευκαιρία να πάει χαμένη, οι καιροί το ζητάνε επίμονα.

Γιώργος Θαλάσσης
22-29 Νοέμβριου 1985

1. Όταν γράφω "χώρο" εννοώ αυτό το μίγμα τάσεων που εμφανίζεται σήμερα να περιλαμβάνει από εκσυγχρονισμένους μαοϊκούς, αριστεριστές δυτικοευρωπαϊκού τύπου, αυτόνομους, ανταξουσιαστές και αναρχικούς (κύρια παλιού μπακουνικού τύπου αλλά και φιλοσοιτουασιονίστες) και σαν σημείο εκκίνησης έχει την αντιπαλότητα στο κράτος και τα αφεντικά γενικά, και ειδικά την προσπάθεια επιβίωσης κάποιων απόψεων στον ένα ή στον άλλο βαθμό αντίθετων μ' αυτό που λέμε κυρίαρχη ιδεολογία μέσα σε μια ελληνική κοινωνία που αλλάζει με ταχείς ρυθμούς.
2. Όταν λέω αντάρτικου τύπου δεν θέλω βέβαια να συγκρίνω την εδώ περίπτωση με άλλες του εξωτερικού (π.χ. Ιταλία ή Δυτική Γερμανία), γιατί υπάρχουν σημαντικές διαφορές τόσο σε πρακτικό αλλά κύρια σε θεωρητικό επίπεδο (π.χ. στρατηγική). Όμως, ειδικά στις συγκρούσεις που θα αναφερθώ στο άρθρο αυτό, πιστεύω ότι πράγματι εφαρμόστηκαν μέθοδοι αντάρτικου πόλης σε μαζικό πάντα επίπεδο (διαδηλώσεις π.χ.) και όχι σε στρατιωτικό βέβαια (τύπου Κόκκινες Ταξιαρχίες ή Φράξια Κόκκινος Στρατός την εποχή της ακμής του).
3. Που βέβαια ήταν το πρόσημα για μια σειρά επιθέσεων σε ένα από τα πιο ριζοσπαστικά κομμάτια της νεολαίας που σύμβολό της είναι τα Εξάρχεια και η ζωή γύρω απ' αυτά, ιδίως τη νύκτα.
4. Γράφω κόσμο με κίνδυνο να γίνω πιθανά ασαφής για την σύνθεση αυτού του όρου, αλλά το προτιμώ δεδομένου πως μια άλλη επιλογή όπως προλετάριοι, λαός κλπ. σήμερα περιμένει μια νέα ταυτολογική θεώρηση που δεν μπορεί να υπάρξει σ' αυτό το άρθρο.
5. Αναφέρω ένα περιστατικό που μου έκανε πολύ εντύπωση. Ο κόσμος ήταν μαζεμένος μπροστά στο Πολυτεχνείο, στην οδό Πατησίων. Οι συγκρούσεις βασικά γίνονταν προς την Ομόνοια, όταν ξαφνικά εμφανίστηκαν μπάτσοι απ' το Μουσείο. Όταν οι σύντροφοί τους απώθησαν σείστη-

Μαχόμαστε.

Όταν οι άνθρωποι (πίσω από τα παράθυρά τους) μας βλέπουν να σουλατσάρουμε στο δρόμο,
Ξέρουν ποιοί είμαστε,
αναγνωρίζουν την αρχέτυπη δρασκελιά,
Ξέρουν ότι είμαστε ο εχθρός του κράτους τους,
Ξέρουν ότι είμαστε οι κρυφοί εραστές των κορμιών τους
που τους καλούν την νύχτα,
είμαστε οι εφιάλτες του ασυνείδητού τους,
είμαστε η τροφή των ονείρων τους,
είμαστε οι γλώσσες που χαϊδεύουν το πνεύμα τους, παλεύουμε με την άυλη μορφή τους,
Ξέρουν ότι το κράτος τους είναι Δυνατό και Μεγάλο και Εύθραυστο,
και Ξέρουν ότι η φυλή είναι αδύναμη και μικρή και άθραυστη

Τζούλιαν Μπεκ

κε η ατμόσφαιρα από το σύνθημα "μπάτσοι-γουρουνιά-δολοφόνοι". Παρά τον κίνδυνο, λίγοι έτρεξαν να ξεφύγουν από την Στουρνάρη. Οι περισσότεροι έμειναν μαζί μ' αυτούς που συγκρούστηκαν σώμα με σώμα με τα ΜΑΤ και ΜΕΑ.

6. Βέβαια δεν παίρνουν χρήματα, αλλά οι πιο πολλοί απ' αυτούς έχοντας φειχτοποιήσει την βία κάθονται σε αναμμένα κάρβουνα όταν δεν υπάρχει πρόσφορο έδαφος για συγκρούσεις, ενώ για δράση άλλου επιπέδου ως μην γίνεται λόγος (εκτός αν θεωρούμε δράση το αλληλοθάψιμο στην πλατεία Εξαρχείων και το κουτσομπολιό του Τσαφ).

7. Προσωπικά σε τόσο μεγάλη διαδήλωση είχα να πάρω μέρος από τον Δεκέμβρη του 1979, όταν έγινε πορεία ενάντια στον Ν. 815 από τις συντονιστικές επιτροπές των κατελιμμένων σχολών, ξεχωριστά από την επίσημη πορεία της ΕΦΕΕ.

8. Βάζω τον πολιτικό προσδιορισμό αναρχικός αν και για αρκετά απ' αυτά τα άτομα άποψή μου είναι πως περισσότερο μπορεί να θεωρηθούν σαν στο στάδιο της προσωπικής εξέγερσης παρά στο δρόμο για μια επαναστατική συνείδηση, απαραίτητη προϋπόθεση ενός αναρχικού, ατόμου δηλαδή που πάνω απ' όλα ζητά την ανατροπή της εκμεταλλευτικής εξουσιαστικής κοινωνίας, και γι' αυτό ξέρει να παλεύει καθημερινά και με υπομονή σε όλα τα δυνατά επίπεδα.

9. Είναι χαρακτηριστική και θετική η αυτοκριτική αναρχικών ομάδων σχετικά με την τακτική αυτή του χώρου, αν και ορισμένοι απ' αυτούς τους συντρόφους μας αποκαλούσαν ειρηνιστές και επαναστάτες του γραφείου, όταν ήδη από τον Μάρτη του '85 τους λέγαμε πως η μολδτώφ έχει γίνει προέκταση του πέους τους.

10. Η ΡΗΞΗ είναι αξιόλογο παράδειγμα εξαίρεσης αφού πέρα από κάθε διαφωνία θεωρητικής και πρακτικής φύσεως είναι αναμφισβήτητο γεγονός η πάρα πολύ καλή οργάνωσή της για τα ελληνικά δεδομένα, οργάνωση που δεν αφορά μόνο την έκδοση κάποιων εντύπων, βιβλίων, την διατήρηση βιβλιοπωλείου και γραφείων, αλλά και γενικότερα σαν ομάδα κάποιες στοιχειώδους κοινωνικής παρέμβασης.

11. Η συλλοκτίβα ΑΡΕΝΑ είναι ένα κλασσικό παράδειγμα αυτής της ανικανότητας.

12. Οι διάφορες αναρχικές ομάδες γειτονιάς ελάχιστα ασχολούνται με την κοινωνική παρέμβαση και γι' αυτό αφ' ενός μεν διαλύονται εύκολα αφού δεν έχουν τι να κάνουν και βαριούνται ό ένας τον άλλο και αφετέρου όσες διατηρούνται το πολύ-πολύ να βγάλουν καμιά προκήρυξη (κι αυτή κοινότυπη) ή να συνεργαστούν με κάποιες άλλες για ζητήματα κεντρικής παρέμβασης. Αναφέρομαι στις ομάδες της Αθήνας πάντα, από τις οποίες έχω προσωπική πείρα.

13. Πιστεύω για παράδειγμα ότι η συγκέντρωση με τις ομιλίες, η πορεία και το μοίρασμα των προκηρύξεων που κάναμε την Πρωτομαγιά του '85 είχε πολύ καλύτερα αποτελέσματα, από κάποιες επιθέσεις σε κλούβες που είχαν γίνει λίγες μέρες πριν.

14. Μάλιστα είχαν γίνει δυο διαφορετικές κουβέντες, όπου στη μια μαζεμένοι οι αναρχικοί αποφάσισαν την κατάληψη, και στην άλλη οι μαζεμένοι αριστεριστές παντός είδους αποφάσισαν ότι αφού οι αναρχικοί θα κάνουν κατάληψη να συμμετέχουν κι' αυτοί.

15. Οι αριστεριστές στην κατάληψη φέρθηκαν για μια ακόμα φορά ύπουλα αλλά όχι όσον αφορά το ζήτημα της κατάληψης καθαυτής. Εκεί που φάνηκε ο εξουσιαστικός χαρακτήρας τους ήταν η οργάνωση της κατάληψης, όπου χαρακτηριστικά αναφέρουμε: α) πως η λήξη της είχε αποφασιστεί πριν μπει σαν θέμα στη Γενική Συνέλευση της κατάληψης και β) πως φτιάχτηκε συντονιστική επιτροπή κατάληψης επίσης από τα πριν

(με συμμετοχή των κυριότερων αριστεριστικών γκρουπούσκουλων) χωρίς να πάρει απόφαση έγκρισης ή να εκλέξει αντιπροσώπους η Γενική Συνέλευση. Η πιθανή δικαιολογία πως δεν μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο λόγω των επικρατούσων συνθηκών, επισημοποιεί την ύπαρξη της λενινιστικής λογικής ακόμα και σ' αυτούς που την αρνούνται, δηλαδή ο σκοπός αγιάζει τα μέσα.

16. Για όσους συντρόφους δεν καταλαβαίνουν τι εννοώ με τον όρο στρατηγική, διευκρινίζω ότι στρατηγική σημαίνει ανίχνευση κάποιων στόχων και παραπέρα εισαγωγή διαδικασιών για την επίτευξή τους.

17. Και εδώ έχουμε το χαρακτηριστικό παράδειγμα, αυτό της συλλοκτίβας ΑΡΕΝΑ, που όταν κάποιος σύντροφος ήδη από τον Δεκέμβρη του '84 επεσήμανε κάποιες δομικές λειτουργικές αδυναμίες με στόχο την διόρθωσή τους πριν φτάσουν σε στοιχεία διάλυσης της όλης προσπάθειας, κάποιος άλλος τους κατηγορήσαν σαν πεσσιμιστές και ανασταλτικούς παράγοντες. Η διάσπαση του Μάη '85, που είχε σαν κύριο στοιχείο την εμφάνιση στο προσκήνιο βασικών καλυμμένων διαφορών θεωρητικής και πρακτικής φύσης, νομίζω πως αποδεικνύουν ποιός είχε τότε δίκιο.

18. Απόσπασμα από το άρθρο του *Alberto Melucci* "Δέκα υποθέσεις για την ανάλυση των νέων κινήματων", περιοδικό "Το κοινωνικό κίνημα", Τεύχος 1, Ιούνης-Αύγουστος 1984. Το άρθρο είναι πολύ ενδιαφέρον (πέρα από τις αρκετές διαφωνίες μου), αν μάλιστα λάβει κανείς υπόψη πως δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 1978 στην Ιταλία (στο ιστορικό περιοδικό της άκρας αριστεράς *Quaderni Piacentini* που δυστυχώς σταμάτησε να εκδίδεται), εποχή δηλαδή κρίσιμης καμψής του επαναστατικού κινήματος στη χώρα αυτή.

19. Από το άρθρο "Ταυτότητα και συλλογική δράση" του Αλμπέρτο Μελούτσι, δημοσιευμένο στο περιοδικό "Τεκμήρια", Νο 9, Φλεβάρης '83.

20. Από το άρθρο "Προλεταριοποίηση και διαφορά" του Μάριο Περινόλα, δημοσιευμένο στο περιοδικό "Τεκμήρια", Νο 9, Φλεβάρης '83.

21. Δες ανωτέρω σημείωση 18.

ΚΙΝΗΜΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΑΝΤΙΜΑΧΙΑ
της Κ. Παπαθανασίου

